

Editorial Νοέμβριος 2021

Στο τεύχος αυτό επανερχόμαστε στην κανονική σειρά παρουσίασης των περιεχομένων ξεκινώντας με τη συνέντευξή μας, που αυτή τη φορά επικεντρώνεται στο έργο και την προσωπικότητα της καθηγήτριας Lacey, η οποία απαντά σε ερωτήσεις του Μανώλη Μελισσάρη και της Zelia Gallo. Η Nicola Lacey, χαρακτηριστική εκπρόσωπος ενός ποινικοεγκληματολογικού εκλεκτικισμού (αξίζει να δει κάποιος με πόσα διαφορετικά θέματα έχει ασχοληθεί στην ιδιαίτερα παραγωγική πορεία της) δανείζεται τόσο από δεοντολογικές κατευθύνσεις όσο και από κοινωνιολογικές αλλά και οικονομικές θεωρήσεις. Στην πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση που έχει με δύο in their own right σημαντικούς εκπροσώπους του γενικότερου επιστημονικού πεδίου τους, η Lacey θίγει θέματα όπως ο συγκερασμός της κανονιστικής και της κοινωνιολογικής προσέγγισης, ο τρόπος ανάπτυξης των θεσμών σε σχέση με την εξουσία και η σχετική αντιπαράθεση για τη βάση της νομιμοποίησης αποκλειστικά σε κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο ή (και) σε κάτι έξω από αυτό, όπως π.χ. η στήριξη του ποινικού δικαίου σε κάτι ηθικό, προ-νομικό, όπως την επιχειρεί ο Antony Duff (πρβλ. συνέντευξή του στο *The Art of Crime*, τεύχος 4), η εμμονή του ακαδημαϊκού κατεστημένου σε μεθοδολογικές συζητήσεις με παράλληλη υποβάθμιση των ουσιαστικών προβληματισμών (χαρακτηριστικά παραδείγματα η μεταφεμινιστική εξέλιξη των φεμινιστικών σπουδών και η σύγκριση της παλαιότερης και νεότερης βιβλιογραφίας για την αντιπαράθεση Hart-Devlin). Η Lacey, πάντα στο ίδιο πνεύμα, διαπιστώνει μια χαλάρωση του ενδιαφέροντος για την Ποινική Δικαιοσύνη, η οποία έχει υποχωρήσει στην «ιεραρχία της πολιτικής ατζέντας», πράγμα που «θα μπορούσε να είναι πολύ καλό νέο», συγχρόνως όμως θεωρεί ότι συμπίπτει με μια γενικότερη αποθάρρυνση και απουσία κινήτρων για μια «ισχυρή αυθόρμητη μεταρρύθμιση». Το παράδειγμα της διακριτικής ευχέρειας της Αστυνομίας στη διαχείριση του COVID υποδηλώνει ότι οι εξουσίες της ποινικής δικαιοσύνης (του ευρύτερου συστήματος απονομής της) έχουν αναχθεί σε κανονικότητα, μειώνοντας τις δυνατότητες για ουσιαστική αντίσταση. Η Lacey επίσης εντοπίζει, συμφωνώντας με τους συνομιλητές της, μια αποσύνδεση του εγκλήματος από την ποινή, θεωρεί ότι η ποινή έχει

διαχειριστικά αυτονομηθεί μέσα σε μια περίπου δυστοπική πραγματικότητα όπου «τιμωρούμε πολλούς που δεν έχουν διαπράξει αδικήματα και δεν τιμωρούμε πολλούς οι οποίοι έχουν διαπράξει». Η ποινή γι' αυτήν είναι κυρίως πράξη άσκησης εξουσίας. Στο πλαίσιο αυτό θεωρεί ότι η πανδημία απλώς απευαισθητοποίησε τους πολίτες ακόμη περισσότερο απέναντι στη διεύρυνση της εξουσίας.

Βεβαίως, τα παραπάνω δεν εμποδίζουν τη Lacey να ασχολείται με θέματα για τα οποία η ίδια δηλώνει απαισιόδοξη ως προς τις προοπτικές πρακτικής τους εφαρμογής, όπως μια κλινική προσέγγιση των εγκληματικών πράξεων, την ανάπτυξη δηλαδή ενός κλινικού προτύπου ευθύνης χωρίς μομφή. Η συζήτηση τελικά ξαναγυρίζει στις σχέσεις Ποινικού Δικαίου και Πολιτικής, όπου η κατά τη Lacey σύγχρονη κακή περίοδος για την πολιτική έχει σημαντικές προεκτάσεις για το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.

Η στήλη *Μελέτες* είναι ιδιαίτερα πλούσια σε αυτό το τεύχος. Φιλοξενεί τέσσερις μελέτες:

1. Στην πρώτη από αυτές, με τον τίτλο «Είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα η νέα ρύθμιση για τη διασπορά ψευδών ειδήσεων;», ο Επ. Καθηγητής Νομικής του ΕΚΠΑ, Νίκος Παπασπύρου αναδεικνύει με εξαιρετικό τρόπο τους λόγους για τους οποίους η νέα ρύθμιση για τη διασπορά ψευδών ειδήσεων δεν είναι συμβατή με την ελευθερία της έκφρασης, όπως αυτή νοείται σε μια δημοκρατική κοινωνία. Η διάταξη φαίνεται να προστατεύει, με την ισχύ του κρατικού καταναγκασμού, την εικόνα που προβάλλει το κράτος για τον εαυτό του, ενώ ευκαιριακή μόνο σχέση έχει με τη δημόσια τάξη. Σε κάθε περίπτωση, η ευθύνη με μόνη τη συνδρομή δυνητικής διακινδύνευσης υπερακοντίζει τον οικείο σκοπό, αποθαρρύνοντας υπέρμετρα τον εν δυνάμει αληθή λόγο και νοθεύοντας τον ανοιχτό χαρακτήρα της δημόσιας σφαίρας.

2. Ο Αθανάσιος Χουλιάρης, ΔΝ, Δικηγόρος, επιστημονικός συνεργάτης ΔΠΘ, στην ενδιαφέρουσα μελέτη του «Το φαινόμενο της “ατιμωρησίας”: εννοιολόγηση, αίτια και σύγχρονες εκδηλώσεις του στην Ελλάδα», προβαίνει, με αφορμή την όλο και συχνότερη χρήση της έννοιας της ατιμωρησίας, σε μια πρώτη καταγραφή των ζητημάτων σε σχέση με τα οποία γίνεται επίκλησή της στο δημόσιο και επιστημονικό λόγο, επιχειρώντας στη συνέχεια τη συγκεκριμενοποίηση του φαινομένου μέσω της αναφοράς στο νοηματικό της αντίθετο, τον ποινικό κολασμό αξιόποινων συμπεριφορών. Ακολουθώντας, προτείνει την οριστική της ατιμωρησίας μέσω της διάκρισης μιας γενικής και μιας ειδικής εκδοχής της, της παρουσίας των διαφορετικών μορφών κανονιστικής εκδήλωσής της και της αναφο-

ράς στην εγκληματολογική προβληματική της εγκληματικότητας των ισχυρών, ενώ τέλος παρουσιάζει δύο σύγχρονες εκδηλώσεις της: αφενός την αστυνομική αυθαιρεσία και τη μη αποτελεσματική διερεύνησή της, ως μορφή συστημικά (ανα)παραγόμενης ατιμωρησίας, και αφετέρου την αλλαγή του τρόπου δίωξης της κακουργηματικής απιστίας κατά τραπεζών από αυτεπαγγέλτως σε κατ'έγκληση διωκόμενο έγκλημα, ως μορφή νομοθετικά θεσπισμένης ατιμωρησίας.

3. Ο Νικόλαος Κουκλουμπέρης, Δικηγόρος, Υπ. ΔΝ ΕΚΠΑ στη μελέτη του με θέμα «Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια ως κώλυμα έκδοσης σε τρίτα κράτη» πραγματεύεται με ακρίβεια το ζήτημα της έκδοσης ευρωπαίων πολιτών από κράτη μέλη της ΕΕ σε τρίτα, μη μέλη της Ένωσης, κράτη με αφορμή την πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση BY (C-398/19). Ο συγγραφέας επικρίνει την επιλογή του ΔΕΕ να μετριάσει τις συνέπειες της θεμελιώδους απόφασής του στην υπόθεση Petruhhin (C-182/15) και αναδεικνύει ότι η επίκληση της αρχής της απαγόρευσης διακρίσεων λόγω ιθαγένειας χωρίς πρόσθετες ουσιαστικές υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη δεν είναι αρκετή για να αποτρέψει στην πράξη τη δυσμενή μεταχείριση, λόγω ιθαγένειας, του ευρωπαίου πολίτη και την αποξένωσή του από την Ένωση.

4. Ο Φίλιππος Κοτσαλής, Δικηγόρος, Υπ. ΔΝ Ποινικού Δικαίου στο Humboldt-Universität zu Berlin, στη μελέτη του «Εξύβριση στα social media: η περίπτωση του like και του share» συζητά με ιδιαίτερη ευαισθησία θέματα αυτουργίας και συμμετοχής στο άρθρο 361 ΠΚ, τα οποία σχετίζονται με νέα ζητήματα που δημιουργούνται από τα εγκλήματα κατά της τιμής, τα οποία τελούνται στα social media. Ειδικότερα, εξετάζει υπό ποιες προϋποθέσεις η αλληλεπίδραση μέσω της επιλογής Like ή/και Share σε μια εξυβριστική δημοσίευση θα μπορούσε να εγείρει ποινικές ευθύνες. Αφού αποκλείει καταρχήν μια αυτουργική ευθύνη, δίδει στη συνέχεια μια de lege lata λύση μέσω μιας θεωρητικής κατασκευής στο επίπεδο της συμμετοχής. Η μελέτη κλείνει με τις ιδιαιτερότητες των διαδικτυακών εγκλημάτων τιμής, βάσει των οποίων γίνεται και μία de lege ferenda πρόταση.

Στη στήλη μας *Art and Crime*, ο ζωγράφος Στέφανος Δασκαλάκης αναλύει με εντυπωσιακό τρόπο τον πίνακα του Théodore Géricault (1791-1824) με τον αρχικό τίτλο «Σκηνή ενός ναυαγίου» που έγινε γνωστός και εντάχθηκε στη διεθνή κληρονομιά της ζωγραφικής ως «Η σχεδία της Μέδουσας». Ο Δασκαλάκης ερευνά και παρουσιάζει συνεκτικά τόσα τα πραγματικά περιστατικά που αποτέλεσαν τη βάση για τον πίνακα όσο και την εξαντλητική

προετοιμασία για το έργο αυτό και την εκτέλεσή του από τον Géricault (συνολικά άνω των 18 μηνών). Εντοπίζει σωστά τα κύρια στοιχεία του πίνακα, όπως το τεράστιο μέγεθός του, που δίνει στο ζωγράφο εξαιρετικές δυνατότητες απεικόνισης, τη θέση της σχεδίας, την επιλογή των μοντέλων αλλά και τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που οδήγησαν στην πραγματική ιστορία, ένα σκάνδαλο πρώτου μεγέθους όπου η άκριτη πολιτική επιλογή των «ημετέρων», δηλαδή ενός ανίκανου πλοιάρχου, πιστού στο καθεστώς, οδήγησε στο θάνατο άνω των εκατό ατόμων στις τραγικές συνθήκες της «Σχεδίας της Μέδουσας».

Σε μια δεύτερη μελέτη, ο Γιάννης Μοροζίνης, ΔΝ, Δικηγόρος, Ειδικός Επιστήμων Νομικής Σχολής ΔΠΘ, στην ανάλυσή του με τον τίτλο «Hang 'Em High [Κρεμάστε τους ψηλά]. Αυστηρότητα και επιείκεια ως στοιχεία της θετικής γενικής πρόληψης» και με αφορμή την κλασική ταινία western «Hang 'Em High», όπου κάνει την εμφάνισή της η ιστορική φιγούρα ενός θρύλου της Άγριας Δύσης, του γνωστού ως «απαγχονιστή δικαστή» Isaac Parker, η συμβολή πραγματεύεται την ιδέα της θετικής γενικής πρόληψης κατά την επιβολή της ποινής από τα όργανα της συντεταγμένης πολιτείας σε αντιδιαστολή με την ιδιωτική «απονομή της δικαιοσύνης» από αυτόκλητους τιμωρούς. Τόσο στην ταινία όσο και στην πραγματική ιστορία του «απαγχονιστή δικαστή», η αυστηρότητα κατά την επιβολή της ποινής (θάνατος δι' απαγχονισμού) καλείται να υπηρετήσει την παιδευτική λειτουργία της ποινής που εντάσσεται σήμερα στη θεωρία της θετικής γενικής πρόληψης, ιδίως υπό τη μορφή της επιβεβαίωσης της εμπειρικής ισχύος της έννομης τάξης. Το διδακτικό τέλος της ταινίας μας θυμίζει, όμως, ότι και η επιείκεια υπηρετεί εξίσου τη θετική γενική πρόληψη. Εξάλλου, ακόμη και για τους καταδικασθέντες σε θάνατο από τον «απαγχονιστή δικαστή» προκύπτει από τα διαθέσιμα ιστορικά στοιχεία ότι στην πραγματικότητα εκτελέστηκαν λιγότεροι από τους μισούς.

Στη στήλη *Notitiae Criminalis*, η Όλγα Ματσκίδου, Δικηγόρος, Υποψήφια Δρ. Εγκληματολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, στη μελέτη της «Γυναικοκτονία»: έννοια νομική ή όρος συμβολικής σημασίας;» ασχολείται με το νεοπαγή όρο «γυναικοκτονία» ως ορολογία περιγράφουσα ειδική μορφή ανθρωποκτονίας. Η σύγχρονη αυτή προβληματική που έδωσε αφορμή σε πολλές επικρίσεις αντιμετωπίζεται από τη Ματσκίδου με ψυχραιμία, μέτρο και «απόσταση».

Η Ειρήνη Βασιλοπούλου, Δικηγόρος, Υπ. ΔΝ ΕΚΠΑ, αναλύει στη μελέτη της «Η τεχνολογία των deepfakes και οι επιπτώσεις τους στη ζωή μας» το ιδιαίτερος ενδιαφέρον θέμα

της τεχνικής των deepfakes. Πρόκειται για κατασκευασμένα βίντεο, όπου με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης αντικαθίσταται το πραγματικό πρόσωπο από ένα άλλο, το οποίο εμφανίζεται να λέει ή να κάνει πράγματα που ποτέ δεν είπε ή έκανε το πραγματικό πρόσωπο. Η διάδοση της συγκεκριμένης τεχνολογίας, τα τελευταία χρόνια, είναι ευρεία, ενώ οι επιπτώσεις της στην καθημερινή μας ζωή απασχολούν και προβληματίζουν ιδιαίτερος τόσο τους επιστήμονες, όσο και την κοινωνία συνολικά.

Η Δήμητρα-Νίκη Φούτση, τελειόφοιτη φοιτήτρια Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ, στη μελέτη της «Η έμφυλη διάσταση της νομοθετικής γλώσσας» με πλήρη επίγνωση των δυσκολιών αναλύει το ζήτημα της έμφυλης διάστασης της νομοθετικής γλώσσας, με αφετηρία την υιοθέτηση διακριτής γραμματικής σήμανσης για την απόδοση του φύλου στο γράμμα μιας σειράς διατάξεων του γερμ. Ποινικού Κώδικα (StGB). Ωστόσο, η νομοθετική αυτή στροφή φαίνεται ότι δεν βρήκε συνέχεια. Στο κείμενο αποτιμάται η δυστοκία αυτή του νομοθέτη, αλλά και ευρύτερα των αρμοδίων για την λήψη των πολιτικών αποφάσεων, καθώς και οι πιθανές αιτίες της. Αναδεικνύεται η σημασία της έμφυλης συμπεριληπτικότητας, δηλ. της υπερκέρασης της αποκλειστικής χρήσης του αρσενικού γένους στη γλώσσα του νόμου, ως αιτήματος ορατότητας και ισότητας.

Στη στήλη *Έγκλημα και Επιστήμες*, η Εριφύλη Μπακιρλή, Δρ. Εγκληματολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, στην επίκαιρη μελέτη της «Μορφές τεχνοεποπτείας στη σύγχρονη αντεγκληματική πολιτική. Η περίπτωση των “καμερών που φέρουν πάνω τους οι αστυνομικοί” (Police Body-Worn Cameras)» αναλύει στο πλαίσιο των διαφόρων μορφών τεχνοεποπτείας που χρησιμοποιούνται σε όλο το φάσμα της σύγχρονης αντεγκληματικής πολιτικής και αφορούν το σύνολο του πληθυσμού τις κάμερες που φέρουν πάνω τους οι αστυνομικοί, μια τεχνολογική καινοτομία στο πεδίο της σύγχρονης αστυνόμευσης, η οποία εφαρμόζεται διεθνώς, ενώ πιο πρόσφατα και στη χώρα μας.

Στη στήλη *Εκ των Έσω*, η Ματίνα Πούλου, Δικηγόρος, ΔΝ, Πρώην μέλος ΚΕΣΦ, στη μελέτη της «Η ιδιαίτερη δικονομική μεταχείριση των ανήλικων μαρτύρων-θυμάτων κακοποίησης και το “Σπίτι του Παιδιού”» αναφέρεται με ευαισθησία στην κακοποίηση των παιδιών, που αποτελεί μία από τις χειρότερες μορφές εγκληματικής συμπεριφοράς. Η αποκάλυψη των σχετικών υποθέσεων είναι τις περισσότερες φορές πιο οδυνηρή για το θύμα από την ίδια την κακοποίηση, με αποτέλεσμα ενώπιον των δικαστικών αρχών να φθάνει μόνο ένας περιορισμένος αριθμός καταγγελιών για σεξουαλική κακοποίηση. Η δημιουργία στη χώρα

μας των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων, «Σπίτι του Παιδιού», αποτελεί σημαντική νομοθετική πρωτοβουλία για ένα σύστημα δικαιοσύνης φιλικότερο προς τα ανήλικα θύματα.

Η Ελένη Τσουνάκου-Ρουσιά, ΜΔΕ Ποινικών Επιστημών ΕΚΠΑ, στην παρουσίασή της «Τα προγράμματα του Κ.Κ. Κορυδαλλού μέσα από την αφήγηση δύο πρώην κρατουμένων» μας δίνει την εξαιρετική ευκαιρία να «ζήσουμε» τις βιοματικές καταστάσεις κρατουμένων, οι οποίοι μπόρεσαν να επωφεληθούν από τις δυνατότητες που κάποια στιγμή τους παρέσχε το σωφρονιστικό σύστημα. Ο Ν.Σ., με προφανώς υπερχειλίζουσα ενεργητικότητα, στάθηκε η αιτία για τη δημιουργία εργαστηρίου ζωγραφικής ενώ συμμετείχε ακόμη στα εργαστήρια κινηματογράφου, θεάτρου και μουσικής, όντας παράλληλα και ο «βασικός υπάλληλος» της βιβλιοθήκης. Ο Μ.Δ. τριάντα χρόνια εξαρτημένος, μπόρεσε με τη βοήθεια του προγράμματος απεξάρτησης του ΟΚΑΝΑ και με την ενεργή συμμετοχή στις εκδηλώσεις της βιβλιοθήκης και του εργαστηρίου ζωγραφικής να επανέλθει και βρίσκει πολύ σημαντικό να μπορεί να επικοινωνήσει τα βιώματά του και μέσα από τις στήλες αυτού του περιοδικού. Ωστόσο, σωστά επισημαίνει πως ό,τι δημιουργικό συμβαίνει στις φυλακές δεν ανήκει παρά σε προσωπικές πρωτοβουλίες ανθρώπων που το οραματίζονται. Τελικά, παρατηρεί, «πρέπει όμως και η Πολιτεία να επιλέξει πως θέλει να ξαναδεί τον κρατούμενο: με όπλο ή με βιβλίο».

Ο Ηλίας Ασημακόπουλος, Κοινωνιολόγος Κ.Κ. Κορυδαλλού, με την εργασία του «Η “αόρατη” υπερεκπροσώπηση των Ρομά στις ελληνικές φυλακές» αποκαλύπτει τη δυσανάλογη εκπροσώπηση των Ελλήνων Ρομά στον πληθυσμό των ελληνικών φυλακών. Ο συγγραφέας, κοινωνιολόγος στο Κ.Κ. Κορυδαλλού, προσπαθεί με αναλυτική εμπειρική έρευνα, στο βαθμό που αυτή είναι εφικτή, να διερευνήσει την τυπική προέλευση των κρατουμένων Ρομά, τη μορφωτική και κοινωνική τους δομή, τα εγκλήματα που διαπράττουν, ώστε να βγάλει κάποια πρώτα συμπεράσματα ως προς το γιατί το 3-4% του συνολικού πληθυσμού παράγει το 30% περίπου των ημεδαπών κρατουμένων.

Στη στήλη *Νομοθεσία*, ο Κώστας Κοσμάτος, Επ. Καθηγητής Νομικής ΔΠΘ, με το άρθρο του «Η διεύρυνση των δικαιωμάτων των ανηλικών υπόπτων ή κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, μετά τον Ν 4689/2020» παρουσιάζει, ως κατεξοχήν ειδικός, τις βασικές διατάξεις του Ν 4689/2020, με τον οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία (ΕΕ) 2016/800 σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι

στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών ή υπόκεινται σε διαδικασία ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, με έμφαση στην ατομική αξιολόγηση του ανηλίκου, στο δικαίωμα ενημέρωσης και στην «ειδική» εξέτασή του.

Στη στήλη *Νομολογία*, παρουσιάζουμε τέσσερις ιδιαίτερα επίκαιρες μελέτες με πρώτη αυτή του Επ. Καθηγητή Νομικής ΕΚΠΑ Βασίλη Πετρόπουλου με θέμα «Η εφαρμογή της αρχής *nemo tenetur* κατά την διαδικασία επιβολής κύρωσης με χαρακτηριστικά ποινής – Παρουσίαση και σχολιασμός της απόφασης του ΔΕΕ C-481/19 (D.B. κ. CONSOB)». Η απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση C-481/19 – D.B./CONSOB αναφέρεται στο εύρος εφαρμογής της αρχής της μη αυτοενοχοποίησης και είναι σημαντική τόσο σε επίπεδο ενωσιακού, όσο και εθνικού δικαίου, ιδίως δε (ποινικού και διοικητικού) δικαίου της κεφαλαιαγοράς. Κατά την απόφαση, η εφαρμογή της αρχής δεν περιορίζεται στην ποινική δικονομική διαδικασία, αλλά μπορεί να εκτείνεται και ενώπιον της εθνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κατά την διαδικασία ελέγχου προϋποθέσεων επιβολής κύρωσης, όταν αυτή παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά της ποινής. Το σκεπτικό της απόφασης εκκινεί, σε συμφωνία με τη Νομολογία του ΕΔΔΑ, από τη διαπίστωση ότι ο προσδιορισμός της έννοιας της ποινής βασίζεται σε ουσιαστικά κριτήρια. Συνεπώς, οι εγγυήσεις μιας δίκαιης δίκης με την έννοια των ά. 6 ΕΣΔΑ και 47, 48 ΧΘΔ δεν θα πρέπει να περιορίζονται μόνον στην ποινική διαδικασία, αλλά να παρέχονται και σε κάθε διαδικασία η οποία καταλήγει σε επιβολή ποινής με την ουσιαστική έννοια. Έτσι, σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία για την προστασία της κεφαλαιαγοράς, παρέχεται μεν στην εθνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς η δυνατότητα επιβολής προστίμου σε αυτόν που αρνείται να εκπληρώσει αίτημά της για παροχή πληροφοριών, με την επιφύλαξη ωστόσο της αρχής της μη αυτοενοχοποίησης.

Ο Νικόλας Γανιάρης, Δικηγόρος, Υπ. ΔΝ ΕΚΠΑ, μεταφράζει και αναλύει την με τα στοιχεία υπ' αριθμ. 5 StR 614/19 απόφαση του γερμανικού Ακυρωτικού Δικαστηρίου, με την οποία τίθεται το ζήτημα της παράνομης απόκτησης πρόσβασης σε δεδομένα από δράστη που βρίσκεται στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου. Εν συνεχεία, εξετάζει τα γενόμενα δεκτά πραγματικά περιστατικά υπό το πρίσμα των εγκλημάτων κατά του ατομικού απορρήτου και της επικοινωνίας (22ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα) και αναλύει τα βασικά στοιχεία του εγκλήματος του άρθρου 370B ελλΠΚ. Τέλος, θέτει ορισμένους επίκαιρους και ενδιαφέροντες προβληματισμούς σχετικά με το αξιόποιο της αποδοχής παρανόμως κτηθέντων δεδομένων στην ελληνική έννομη τάξη.

Ο Κωνσταντίνος Κακαβούλης, Δικηγόρος, Υπ. ΔΝ ΔΠΘ, παρουσιάζει και αναλύει την ΑΠ 9/2020, που απορρίπτει αναίρεση για την παράσταση δικηγόρου συνηγόρου σε έτερο δικαστήριο ως λόγο ανωτέρας βίας για την αναβολή της δίκης, κατ' άρ. 349 ΚΠΔ. Η απόφαση αυτή επαναπροσδιορίζει νομολογιακά την έννοια της «ανωτέρας βίας» συνισταμένης σε κώλυμα του συνηγόρου λόγω παράστασής του σε έτερη ποινική δίκη.

Τέλος ο Νικόλαος Κουμουλέντζος, Δικηγόρος, Υπ. ΔΝ ΔΠΘ, στο άρθρο του «Η ποινική αντιμετώπιση της εσφαλμένης διάγνωσης ως ειδικής περίπτωσης ιατρικής αμέλειας» διακρίνει μεταξύ έλλειψης ορθής διάγνωσης ή εσφαλμένης διάγνωσης χωρίς ευθύνη για την ιατρό και των περιπτώσεων εκείνων (και μάλιστα βάσει παραδειγμάτων εκ της νομολογίας) στις οποίες η εσφαλμένη διάγνωση ή η παράλειψη διαγνώσεως οδηγεί σε εξ αμελείας ευθύνη του ιατρού.

Στη στήλη *Με άποψη*, τρεις νεότεροι επιστήμονες μας δίνουν την άποψή τους στο ερώτημα «Ποια η θέση σας σχετικά με τη συζήτηση περί ειδικών εγκλημάτων και την ενδεχόμενη αυστηροποίηση της ποινικής τους αντιμετώπισης;»

Ο Κωνσταντίνος Αποστολός, τελειόφοιτος φοιτητής Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ, επικρίνει την αδόκιμη αύξηση των ποινών για τα λεγόμενα ειδικά εγκλήματα διότι «διασπούν τη συνέπεια και συνοχή του συστήματος ποινών και προσδίδουν έναν αναχρονιστικό, τιμωρητικό και αναποτελεσματικό χαρακτήρα στον Ποινικό Κώδικα, θυσιάζοντας τους αυθεντικούς σκοπούς της ποινικής δικαιοδοτικής λειτουργίας». Ο Ιωάννης Τούντας, Δικηγόρος, φοιτητής ΠΜΣ Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας ΕΚΠΑ, καταλήγει από άλλη σκοπιά σε επίσης αρνητικά συμπεράσματα, τονίζοντας ότι «Η ακαμψία σχετικά με την επιβολή της ποινής, στην οποία ο νέος νόμος κατευθύνει τον Δικαστή, σίγουρα δεν εναρμονίζεται με την υπηρετήση των αρχών του κράτους δικαίου, τη διάκριση των εξουσιών και δεν συνεκτιμά την ετερότητα των υποθέσεων». Τέλος, η Εμμανουέλα Κρητικού, προπτυχιακή φοιτήτρια Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ, στο ίδιο πνεύμα και με σκληρότερες εκφράσεις καταλήγει ότι «δύο μόλις χρόνια μετά τη θέση σε ισχύ της νέας κωδικοποίησης ο νομοθέτης φαίνεται να διολισθαίνει στο ίδιο ακριβώς απόπημα των αλλεπάλληλων ευκαιριακών τροποποιήσεων και παλινωδιών, προκειμένου να επιτύχει την εφήμερη ικανοποίηση του κοινού περί δικαίου αισθήματος».

Στη στήλη *Βιβλιοπαρουσίαση*, παρουσιάζουμε δύο ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες βιβλιοκρισίες. Στην πρώτη η Βασιλική Χρήστου, Επ. Καθηγήτρια Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ, μας παρουσιάζει το πολύ ενδιαφέρον, θεματικά και επί της ουσίας, νέο βιβλίο του Σπύρου Βλαχόπουλου, «Χτίζοντας το πολίτευμα. Η πολιτειακή ταυτότητα της αρχιτεκτονικής», (πρόλογος: Παναγιώτης Τουρνικιώτης), Αθήνα, Ευρασία, 2021. Η Χρήστου επιτυγχάνει μια εξαιρετική βιβλιοπαρουσίαση, αναδεικνύοντας το «αντιστοιχούν ζεύγος» ως διέπουσα γραμμή του έργου του Βλαχόπουλου, δηλαδή την εσωτερική σχέση αρχιτεκτονικού ρυθμού και εσωτερικής διαρρύθμισης με το στεγαζόμενο είδος πολιτεύματος. Μια συναρπαστική αφήγηση παρουσιαζόμενη σε μια εκλεκτικά αντιπροσωπευτική βιβλιοπαρουσίαση.

Στη δεύτερη βιβλιοκρισία μας, ο Δημήτρης Μωράγιωργας, LL.M. Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, παρουσιάζει με εμβρίθεια, αλλά και κριτικά, το έργο του Γερμανού φιλοσόφου του Δικαίου και Ποινολόγου Michael Pawlik, με τίτλο «Επιβεβαίωση του Κανόνα και Εξισορρόπηση Ταυτότητας. Περί της Νομιμοποίησης της Κρατικής Επιβολής Ποινών». Ο Pawlik, σε ένα μικρό σε έκταση βιβλίο, επιχειρεί να αναδείξει τα φιλοσοφικά θεμέλια μιας σύγχρονης θεωρίας της ποινής ως ανταπόδοσης, προσεγγίζοντας τα θεμέλια του Ποινικού Δικαίου, όπως η πράξη, το άδικο και ο ποινικός κολασμός. Ο Μωράγιωργας συνοψίζει τις κεντρικές θέσεις του Pawlik, εκφράζοντας ωστόσο επιφυλάξεις για ορισμένες από αυτές τόσο ως προς την ουσιαστική τους ορθότητα όσο και ως προς αιτιολόγησή τους, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την άποψη περί συνδιαμόρφωσης των ποινικών κανόνων από τον πολίτη. Καταλήγει δε στο συμπέρασμα ότι το βιβλίο του Pawlik αποτελεί μια ακόμα απόδειξη του οντολογικού χαρακτήρα του Ποινικού Δικαίου.